

er af nyere dato. Den udgik i 1879 og er en næsten ordret oversættelse af den franske code d'instruction criminelle. Den eneste vigtige afvigelse fra denne består i udelukkelsen af jury af den tyrkiske. Den ottomanske lovgiver gik ud fra, at det tyrkiske riges befolkning er sammensat af så uensartede bestanddele, at juryen ikke kunde bidrage til en heldig håndhævelse af straffejustitsen.

Frihedsstraffene i Tyskland.

Den i Tyskland gældende straffelov, »*Strafgesetzbuch für das deutsche Reich*«, var som »*Strafgesetzbuch für den norddeutschen Bund*« dateret 31 maj 1870, var altså oprindelig bestemt kun for det nordtyske forbund og var for dette gjort gældende fra 1 januar 1871. Senere blev den fra samme dato gjort gældende i en del af Hessen, fra 1 oktober 1871 for Elsass-Lothringen, og blev det ved rigslov af 15 maj 1871 bestemt, at den fra 1 januar 1872 skulde være gældende for hele det tyske rige.

For hele det tyske rige gælder også den samme »*Gerichtsverfassungsgesetz*« og den samme *Strafprozesordnung*.

Ifølge *den tyske straffelov* inddeles alle forgæelser mod samme i følgende 3 kategorier: *Verbrechen*, *Vergehen* og *Uebertretungen*.

1. *Verbrechen* er en handling, for hvilken der kan dommes til dødsstraf, tugthus eller fæstningsarrest i mere end 5 år.

2. *Vergehen* er en handling, for hvilken der kan idømmes indtil 5 års fæstningsarrest eller over 6 ugers fængsel eller en pengebøde af mere end 150 mk.

3. *Uebertretung* er en handling, for hvilken kan

idømmes fængselsstraf for en tid af indtil 6 uger (Haft) eller en pengebøde af indtil 150 mk.

Til ovennævnte 3 klasser af lovovertrædelser svarer i det væsentlige 3 slags frihedsstraffe:

1. *Tugthus* for Verbrechen,
2. *Fængsel* for Vergehen og
3. *Haft* (en mild fængselsstraf) for Uebertretungen.

Derhos haves:

Fæstningsarrest, der fortrinsvis anvendes ved strafbare handlinger (Verbrechen eller Vergehen) af politisk natur eller ved dueller, samt

en egen slags Haft, såkaldet *qualificeret Haft*, der væsentlig anvendes mod landstrygere og betlere. Herom mere senere.

Tugthusstraf er enten livsvarig eller på bestemt tid. Længst varighed af tidsbestemt tugthusstraf er 15 år; korteste varighed er 1 år (§ 14). — De til tugthusstraf domte skulle i strafanstalten holdes til de der indførte arbejder. De kunne også anvendes til arbejder udenfor anstalten, navnlig når disse arbejder ere offentlige eller under offentligt tilsyn, men skulle de fangne da holdes skilte fra andre, frie arbejdere (§ 15). — Tugthusstraffens varighed skal udmåles efter fulde måneder (§ 19). — At være domt til tugthusstraf gør den domte for bestandig uskikket til tjeneste i den tyske hær og den kejserlige marine, såvelsom for bestandig uskikket til at beklæde offentlige stillinger, og er herunder også indbefattet stillinger som sagfører og notar, samt tjeneste som jury og meddomsmand (§ 31).

Fængselsstraf er kun på bestemt tid. Længste varighed er 5 år, korteste varighed er 1 dag. De til fængselsstraf domte kunne i anstalten beskæftiges på en efter deres evner og forhold afpasset måde. På deres forlangende skulle de beskæftiges på denne måde. At fangerne arbejde udenfor anstalten er kun tilladt, når de deri er enig (§ 16). Fængselsstraffens varighed udmåles efter fulde dage (§ 19).

Fæstningsarrest (Festungshaft) er enten livsvarig eller på bestemt tid. Længste varighed af tidsbestemt fæstnings-

arrest er 15 år; korteste varighed er 1 dag. Denne straf, der udholdes enten i fæstninger eller i andre dertil bestemte lokaler, består kun i berovelse af friheden med kontrol af fangernes beskæftigelse og levevis (§ 17).

Fæstningsarrest, der altså ikke er forbunden med tvang til nogensomhelst slags arbejde, er at betragte som en *custodia honesta*, som i den offentlige mening er fri for de følger for den straffedes gode navn og rygte, som de øvrige frihedsstraffe medfører.

8 måneders tugthusstraf agtes lige med 12 måneders fængselsstraf, og 8 måneders fængselsstraf lige med 12 måneders fæstningsarrest (§ 21).

Haft er en fængselsstraf, der kun består i berovelse af friheden uden nogen arbejdspligt. Længste varighed er 6 uger; korteste varighed er 1 dag (§ 18).

Også Haft er tænkt at skulle lade den straffedes gode navn og rygte uberørt, skont straffen udsones i de almindelige fængsler og som regel i fællesskab med fanger domte til almindelig fængselsstraf.

Foruden denne simple »Haft« findes også den såkaldte *qualificerte Haft*. Denne består i Haft forbunden med *tvang til arbejde*, der afpasses efter de fangnes evner og forhold såvel i strafanstalten som også udenfor samme, forsåvidt de fangne kan holdes adskilt fra de frie arbejdere (§ 362). Denne straf anvendes væsentlig på landstrygere, betlere, drukkenbolte og lediggængere, der ikke kan ernære sig, på kvinder, der driver utugt som næring og enten ikke er stillet under politiopsigt eller har handlet imod de givne forskrifter, o. s. v. (§ 361).

De, der dømmes til *qualificeret Haft*, kan samtidig blive dømt til efter udholdt straf at overleveres til vedkommende politimyndighed, der herved erholder bemyndigelse til enten at anbringe den domte i et arbejdsrum for et tidsrum af indtil 2 år eller at anvende vedkommende til almenyttige arbejder (§ 362).

Her har vi således en tredje slags »Haft« (*polizeiliche Haft* eller *Correctionsnachhaft*), der dog ikke er nogen crimi-

nalstraf, idet straffen ilægges ikke af retten men af vedkommende politimyndighed og altså nærmest er at betragte som en slags administrativ forholdsregel.

Til fængsel på vand og brød kan ikke dommes ligesålidt som til nogen pryglestraf, f. ex. risstraf for børn.

Ved siden af frihedsstraf kan der også dommes til bi-
straffe. Disse er:

- 1) ifølge § 32 *tab af de borgerlige æresrettigheder* og
- 2) ifølge §§ 38 og 39 *politiopsigt*.

For begges vedkommende beregnes varigheden fra den dag, fangen er bleven løsladt.

Til *tab af sine borgerlige æresrettigheder* kan enhver, der dommes til tugthusstraf, samtidig dommes. Ved siden af fængselsstraf er frakendelse af borgerlige æresrettigheder kun mulig, når varigheden af den idømte fængselsstraf er mindst 3 måneder, og enten loven for tilfældet ved siden af fængselsstraf udtrykkelig tillader tab af borgerlige æresrettigheder eller fængselsstraffen er bleven idømt istedetfor tugthusstraf på grund af formildende omstændigheder. Varigheden af dette tab er ved tidsbestemt tugthusstraf mindst 2 og højst 10 år. Ved fængselsstraf varer tabet mindst 1 og højst 5 år (§ 32).

Frakendelse af borgerlige æresrettigheder bevirker for bestandig tab af stillinger, som den dømte indehar i kraft af offentlige valg, som også af offentlige embeder eller bestillinger, værdigheder, titler, ordener og ærestegn (§ 33).

Frakendelse af borgerlige æresrettigheder bevirker derhos for den i dommen bestemte tid tab af retten til at bære landets kokarde, til at træde ind i den tyske hær eller marine, til at erholde offentlige embeder eller bestillinger, værdigheder, titler, ordener og ærestegn, til at afgive stemme i offentlige anliggender, til at vælge eller blive valgt eller til at udøve andre politiske rettigheder, til at være vitterlighedsvidne, til at være formynder, værge, curator o. s. v. (§ 34).

Tab af borgerlige æresrettigheder kan aldrig blive forbunden med fæstningsarrest; kun i nogle enkelte tilfælde

er det tilladt hermed at forene afsættelse fra offentligt embede eller bestilling som også tab af de ved offentlige valg erhvervede stillinger.

Ved siden af frihedsstraf kan i de af loven nævnte tilfælde fældes kendelse for tilladelighed af *politiopsigt*. Den højere lands-politimyndighed erholder herved ret til efter at have hørt fængselsbestyrelsen at stille den domte under politiopsigt for en tid af i det højeste 5 år, efter at han er løsladt af strafanstalten (§ 38).

Politiopsigten har følgende virkninger:

Den højere lands-politimyndighed kan forbyde den domte at opholde sig på enkelte bestemte steder, og forsåvidt den domte er udlænding, kan han udvises af riget. Husundersøgelser kan foretages hos ham til hvilkensomhelst tid (§ 39).

Denne politiopsigt kan være skrækkelig, ja ganske minerende for den løsladte. På de steder, hvor det ikke er den løsladte fange forbudt at opholde sig, blir der af og til gjort husundersøgelser hos ham, og endnu oftere gøres der forespørgsler i huset i anledning af ham. Hans værtsfolk vil ingen straffet have i sit hus, og da de erfarer at deres lejboer har været straffet, blir han jaget ud. Der, hvor han har sit arbejde, får man også ved politiets forespørgsel at vide, at han har været straffet, og også herfra blir han jaget bort. Han må forsøge sig på andre steder; men criminal-opsynsmanden forfølger ham stadig. Som et vildt blir han jaget, og tilsidst blir han, for at kunne leve, ligefrem tvungen til tyveri eller anden forbrydelse.

Såvel tugthusstraf som fængselsstraf kan enten for hele straffetidens varighed eller for nogen del af samme blive udsonet i enecelle, så at den fangne uafsladelig holdes skilt fra andre fanger. Dog bør sådant ophold i enecelle ikke vare over 3 år, medmindre den fangne deri er enig (§ 22).

Den tyske straffelov bestemmer ingen reduktion i straffetidens længde for straffens udsoning i enecelle, idet

opholdet i enecelle ikke anses for en hårdere, men vel for en hensigtsmæssigere straf end ophold i fællesskab med andre fanger.

De til en længere tugthus- eller fængselsstraf domte kan, når de har udholdt $\frac{3}{4}$ — tre fjerdedele — dog mindst 1 år af den dem idømte straffetid og derunder opført sig godt, blive foreløbig løsladt, om de deri samtykker (§ 23).

Den foreløbige løsladelse kan til enhver tid igen blive tilbagekaldt, når den løsladte opfører sig slet, eller når han ikke opfylder de ham ved løsladelsen pålagte forpligtelser. Løsladelsens tilbagekaldelse har den virkning, at den tid, der er forløben fra løsladelsen til tilbagekomsten til anstalten, ikke bliver fratrukket den idømte straffetid (§ 24).

Beslutning angående den foreløbige løsladelse, såvel som angående sammes tilbagekaldelse udgår fra justitsministeriet. Iforvejen skal afgives erklæring fra vedkommende fængsels bestyrelse.

Midlertidig arrestation af foreløbig løsladte kan af tvingende grunde i det offentlige vels interesse blive foretaget af politimyndigheden på det sted, hvor den løsladte opholder sig. Derpå skal strax anholdes om beslutning angående endelig tilbagekaldelse. Fører den midlertidige arrestation til en tilbagekaldelse, så gælder denne fra den dag, arrestationen fandt sted (§ 25).

Er den fastsatte straffetid forløben uden nogen tilbagekaldelse af den foreløbige løsladelse, så gælder frihedsstraffen som udsonet (§ 26).

Da der i Tyskland næppe er mere end én mening angående hensigtsmæssigheden af den foreløbige løsladelse, hvorvel der måske kunde ønskes modifikationer i de enkelte bestemmelser, og da det vistnok vilde være ønskeligt, at denne institution indførtes i andre lande, der ikke allerede har den, skal jeg tillade mig nærmere at omtale denne sag.

Den fangne kan aldrig gøre fordring på foreløbig at løslades som en ret, der tilkommer ham. Foruden den

fangnes opførsel i strafanstalten må der også tages hensyn til de forhold, som den fangne ved løsladelsen går imøde, specielt om der er udsigt for ham til at ernære sig på ærlig måde, i hvilken henseende fængselsbestyrelsen har at foretage de nødvendige undersøgelser. Viser sig da de forhold, hvori den fangne ved løsladelsen vil komme, at være af den beskaffenhed, at de giver grund til at befrygte, at han derved vil blive ført tilbage til et uordentligt og forbrydersk liv, så bør intet andragende indgives om den fangnes foreløbige løsladelse, selv om hans opførsel i strafanstalten har været ulastelig.

Når en fange ønsker at blive foreløbig løsladt i henhold til straffelovens § 23 og følgende §§, er fremgangsmåden følgende: Fangen frembærer sit ønske for strafanstaltens direktor, der besorger den bragt på papiret og forsynet med fangens underskrift. Så bliver dette fangens skriftlige ønske fremlagt og behandlet i møde af strafanstaltens funktionærer (Oberbeamten-conferenz). Falder rådslagningen her gunstig ud for fangen, sender strafanstaltens direktor andragendet tilligemed uddrag af konferenz-protokollen til øvrigheden (Oberstaatsanwalt) for det distrikt, i hvilket fangen er bleven dømt, og sendes så andragendet derfra til justitsministeriet. Såfremt der til strafanstalten indløber meddelelse om, at justitsministeren har indvilget andragendet, blir fangen strax løsladt, idet der til hans legitimation meddeles ham et løsladelsespas med rejseroute, på hvis bagside er aftrykt forskrifter om, hvorledes han under den foreløbige løsladelse har at forholde sig. Samtidig underrettes vedkommende lokale autoriteter om fangens foreløbige løsladelse.

Disse bestemmelser angående den foreløbige løsladelse er de eneste, som af det irske system genfindes i de tyske fængsler. I fællesfængslerne grupperer man gerne fangerne efter arten af deres forbrydelse, eftersom de er straffet for første gang eller er gamle forhærdede forbrydere, efter fangernes moralske standpunkt, eftersom de opføre sig vel eller slet o. s. v.; nogen anden klassifikation af fangerne

vil man ikke vide af. I cellefængslerne blir hver enkelt fange behandlet efter sin individualitet, så at der på en måde er lige så mange klasser som der er fanger.

Personer, som på den tid, de begik en strafbar handling, endnu ikke havde fyldt det 12te år, kan ikke strafretlig forfølges. (Absolut strafumyndige).

Dog kan der i forhold til vedkommende lands love blive truffet forholdsregler, der måtte egne sig for deres forbedring og for opsyn med dem. Specielt kan de anbringes i opdragelses- eller forbedringsanstalter, efterat det ved beslutning af værgemyndighederne er konstateret, at den strafbare handling er begået og anbringelsen er erklæret for tilladelig (§ 55).

Personer, som på den tid, de begik en strafbar handling, er i en alder mellem 12 og 18 år, skal frifindes, når de ikke besad den fornødne indsigt til at erkende handlingens strafbarhed. (Relativ strafumyndige).

I dommen er at bestemme, om vedkommende skal overgives til deres familie eller blive anbragt i en opdragelses- eller forbedringsanstalt. Her skal de beholdes, så længe som anstaltens bestyrelse måtte anse det for nødvendigt, dog ikke længere end til fyldte 20 år (§ 56).

Befindes den anklagede, som på den tid, den strafbare handling blev begået, var mellem 12 og 18 år, at have besiddet den fornødne indsigt til at erkende handlingens strafbarhed og er bleven kendt skyldig, indtræde straffe, der bestå i modifikationer af de almindelige straffe. (Skulde f. ex. den forbryderske handling været straffet med døden, skal der istedet dømmes til fængsel fra 3—15 år). Frihedsstraffene skal udholdes i egne for unge bestemte anstalter eller lokaler. De unge kan ikke idømmes nogen bistraf og kan således hverken tabe sine æresrettigheder eller blive sat under politiopsigt efter losladelsen af fængslet (§ 57).

En døvstum, som ikke besad den fornødne indsigt til at erkende handlingens strafbarhed, skal frifindes (§ 58).

En udstået varetægtsarrest kan ved dommens fældelse helt eller delvis blive fratrukket den idømte straf (§ 60).

På denne måde hænder det, at en fange, der idømmes fængselsstraf, umiddelbart efter dommens forkyndelse sættes i frihed, idet den idømte straf anses for udsonet ved den allerede udholdte varetægtsarrest.

På få undtagelser nær skal alle forgæelser mod straffeloven påtales af det offentlige.

Ifølge *strafprocèsordningen* kan der udsættes med fuldbyrdelsen af en frihedsstraf, når den domte bliver sindssyg eller falder i nogen anden sygdom, på grund af hvilken straffuldbyrdelsen vil være forbunden med nær livsfare. Der kan også udsættes med straffuldbyrdelsen, når den domtes legemstilstand er en sådan, at den er uforenelig med en øjeblikkelig straftiltrædelse på grund af den måde, hvorpå strafanstalten er indrettet (§ 487).

Endvidere kan på andragende fra den domte straffuldbyrdelsen blive udsat, når ved den øjeblikkelige straftiltrædelse for den domte selv eller for hans familie vilde opstå betydelige ulemper, der ligger udenfor straffens øjemed. Udsættelse med straffuldbyrdelsen bør ikke overstige en tid af 4 måneder. Tilladelsen til udsættelse kan blive gjort afhængig af at der stilles kaution eller af andre betingelser (§ 488).

For afbrydelse af en påbegyndt straf er ingen bestemmelse givet ved nogen rigslø. I denne henseende gælder hvert enkelt lands love eller reglementariske bestemmelser. Ifølge disse kan det tillades en fange at afbryde sin straf og forlade fængslet, når hensynet til hans helbred, økonomiske forhold eller i andre henseender til hans egen eller familiens velfærd gør afbrydelsen særdeles ønskelig. En sådan temporær losladelse kan tilstås for en tid af flere måneder.

Er den domte efter straffuldbyrdelsens begyndelse på grund af sygdom (også sindssygdom) bleven bragt til en fra strafanstalten adskilt sygeanstalt, så skal den tid, som den domte opholder sig i sygeanstalten, regnes med i straffetiden, for så vidt ikke den domte har påført sig sygdommen i den hensigt at afbryde straffuldbyrdelsen. I sidste til-

fælde har øvrigheden at tilvejebringe en retsafgørelse (§ 493).

Den anklagede, der bliver dømt til straf, har at bære alle omkostninger, heri indbefattet såvel alle de, der er forårsaget ved den offentlige klages forberedelse, som også de, der forårsages ved opholdet i strafanstalten (§ 497).

Nogen for hele det tyske rige fælles lov for straffuldbyrddelse haves ikke. Mangelen herpå gør, at, uagtet de for riget gældende love: Strafgesetzbuch, Gerichtsverfassungsgesetz og Strafprozesordnung, er der dog ikke fuld enhed i straffretten, idet frihedsstraffene blir fuldbyrdet efter forskellige regler ikke alene i de forskellige til det tyske rige hørende lande men tildels også i det samme land, eftersom fængslerne således som i Preussen sorterer under indre-ministeriet eller justits-ministeriet, og eftersom fængslerne er tidsmæssig indrettet, eller de er gammeldags. I samme retning virker også straffelovens vide strafferammer, som f. ex. fængsel fra 1 måned til 3 år eller tugthus fra 1 år til 10 år. Inden så vide grænser er det i regelen overladt dommeren at bestemme straffen, og følgen deraf er, at når for en forbrydelse etsteds i Tyskland idømmes 5 års tugthus, så kan for en lignende forbrydelse, endog værre og styggere, blive idømt kun 2 års tugthus.

A. DAAB.

Overinspektør for Thronhjem Strafanstalt.